І чужому научайтесь, Свого не цурайтесь... Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303 434-0237 434-0807 УНСоюз: 435-8740 — Тел. в Ню Йорку: — BArcly 7-4125 УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXIII. Ч. 90. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 17-го ТРАВНЯ 1966 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MAY 17, 1966 No. 90. VOL. LXXIII.

26-та КОНВЕНЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ ПОЧАЛАСЯ В ШИКАҐО

ОСТАННІ ВІСТІ

Понеділок, 16 травня 1966

В АМЕРИЦІ

ЗДА ВИПУСТИЛИ НАЙБІЛЬШИЙ САТЕЛІТ ПОГОДИ „Німбус 2", який що 108 мінут облітає Землю і передбачає погоду на два тижні. Випущення відбулося 15-го травня за допомогою ракети Тор-Аджена з летунської бази Порт Арґелло в Каліфорнії. Сателіт погоди „Німбус" кружляє з півдня на північ довкола Землі. Найменша його віддаль від Землі становить 687 миль, а найбільша 726 миль. Цей сателіт погоди може фотографувати чотирип'ять разів більше хмар в космосі, як попередні сателіти могли це робити. Він має такі фотографічні камери, які можуть робити дуже докладні фота не тільки вдень, але і вночі.

ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ЗБІЛЬШЕННЯ ЕКОНОМІКИ в цьому році на зборах Ради Бизнесменів, на яких були також і урядові економісти. На цих зборах вирішили, що тепер важко передбачити, чи потрібне зменшення податків на це, щоб сповільнити економічний бум та інфляцію. З інтерв'ю з провідними бизнесменами виходить, що вони не турбуються цим, що спадають акції на біржі, ані цим, що деякі автомобільні фірми мають клопіт із випродукованими автами. Бизнесмени кажуть, що деяке сповільнення продукції корисне, бо воно не допустить до збільшення прибуткових податків.

350,000 СТУДЕНТІВ ВІДБУВАЛИ ТЕСТИ в суботу 14-го травня, які вирішать, чи вони мають іти до служби в збройних силах ЗДА, чи будуть продовжувати студії в академічних школах. В деяких місцевостях одночасно відбувалися демонстрації проти війни у В'єтнамі і численні студенти мусіли переходити через пікети при залях, в яких відбувалися тести. Висліди тестів будуть відомі до трьох тижнів. В Ню Йорку тести були дуже легкі, і велике число студентів без труднощів на них відповіло. Демонстрували такі групи студентів, як Студенти за демократичне суспільство, і такі, які уважають примусову військову службу за „недемократичну і авторитативну".

КАРДИНАЛ СПЕЛЛМАН ВІДЗНАЧИВ 50-РІЧЧЯ СВЯЩЕНСТВА в Катедрі св. Патрика в Ню Йорку в присутності 4-ох кардиналів і 90-ох єпископів. Папа Павло VI і президент Джансон прислали йому окремі бажання. Тисячі осіб, в тому велике число вояків, вітали на вулиці кардинала, який є військовим капеляном збройних сил ЗДА. Присутні були: юґослав'янський кардинал Франьо Сепер, кардинал із Лос Анджелесу МекІнтаєр, із Сент Луїсу — кардинал Ріттер і кардинал із Балтімору — Джозеф Шіґен. Папу Павла VI репрезентував апостольський делеґат до ЗДА Впреосв. Еджідіо Ваньоцці з Вашинґтону. Кардинал Спеллман має 77 років, народжений 4 травня 1889 р.

У СВІТІ

„ЧИСТКУ" ІНТЕЛЕКТУАЛІСТІВ В КОМУНІСТИЧНОМУ КИТАЇ ЗАПОЧАТКУВАВ гострою атакою проти них і проти партійного апарату в самому Пейпінґу військовий пресовий орган. Після того з партійної централі прийшла вказівка низовим клітинам, щоб вони орієнтувались, як поводитись, по статтях у військовому органі. З того західні коментатори доходять до висновку, що наступником недужого 72-річного Мао Тсе-тунґа буде військовий міністер Лін Піяо, який очолює чистку „антипартійних і антисоціялістичних елементів". Роля війська зросла у зв'язку з шириною у Китаї воєнною психозою.

РУМУНСЬКА ПРЕСА І РАДІО ПРОМОВЧАЛИ були 4-денні відвідини совєтського партійного „босса", Леоніда Брежнєва, і щойно після його від'їзду в минулу п'ятницю повідомлено про його від'їзд в одному реченні. Західні коментатори твердять, що між Румунією і СССР прийшло дальше погіршення відносин внаслідок промови першого секретаря румунської компартії Чаушеску напередодні приїзду Брежнєва, в якій той румунський комуніст таврував совєтсько-гітлерівський пакт з 1939 р. й політику керованого з Москви Комінтерну, анексію Бесарабії та військові союзи.

АВСТРАЛІЙСЬКА ПАРТІЯ ПРАЦІ ПРОГОЛОСИЛА, що коли б виграла при кінці цього року вибори, то її уряд відкличе з Південного В'єтнаму 4.500 австралійських вояків, що помагають Південному В'єтнамові й Америці воювати проти комуністів. Тому, що в Британії значною більшістю виграла Партія Праці, то вона має шанси успіху і в Автралії.

КЕРІВНИЙ КОМУНО-КИТАЙСЬКИЙ ЩОДЕННИК ДЖЕНМІНГ ДЖІН ПАО НАЗВАВ московського письменника Міхаїла Шолохова, лавреата Нобелівської нагороди за роман „Тихий Дон", „зрадником" та „ревізіоністичним письменником". Та сама стаття з лайками проти Шолохова, який ніби сприяє американським літературним журналам, помістив орган китайської спілки письменників. Як відомо, Шолохов вірно служить большевикам.

ЗАХІДНЯ НІМЕЧЧИНА ПРИЗНАЛА ІЗРАЇЛЕВІ 40 мільйонів дол. промислового кредиту. Вона звернулась водночас з закликом до арабських країн, щоб вони нормалізували свої взаємини з Німеччиною. Всі арабські країни, крім Лібії, Тунізії і Марокка, зірвали з Західньою Німеччиною дипломатичні взаємини, коли вона визнала Ізраїль.

ЄГИПЕТСЬКА ПРЕСА, КОНТРОЛЬОВАНА І КЕРОВАНА ДЕРЖАВНИМ АПАРАТОМ, ПОВЕЛА нову нагінку проти Америки. Ця кампанія стоїть у згоді з гострими антиамериканськими виступами президента Ґамаля Абделя Нассера проти ЗДА під час перебування в Єгипті совєтського прем'єра Алексєя Косиґіна. Нассер закинув Америці, що вона хоче узалежнити від себе країни, яким дає економічну допомогу, та лаявся проти „жорстокої аґресії" Америки у Південному В'єтнамі.

ПІВДЕННО-АФРИКАНСЬКІ ВЛАСТІ ПОВЕЛИ РЕПРЕСІЇ проти студентської організації і її голови, одного 21-річного студента, за запрошення сенатора Роберта Кеннеді. Біло-расистський уряд Південно-африканського Союзу нерадо дивиться на заповіджену візиту сенатора Кеннеді, лякаючись, що він своїми ліберальними промовами створить небажаний урядові фермент, — а не хоче одверто назвати приїзд Кеннеді „небажаним".

Шикаґо. — У понеділок 16 травня ц.р. тут у великій залі готелю Шерман Гавз урочисто почалася 26-та з черги Звичайна Конвенція Українського Народного Союзу, який за три роки відзначатиме 75-річчя свого існування. У Конвенції беруть участь двадцять й один головний урядовець — двоє головних радних сл. п. Олена Штогрин із Філядельфії і сл. п. Богдан Мельник із Монтреалу померли у передконвенційному часі, а головний контролер інж. Володимир Коссар нездужає — та 417 делеґатів Відділів УНСоюзу з усього великого обширу ЗДА і Канади від Атлантику до Пацифіку. Уже напередодні Конвенції в неділю 15 травня прибули до Шикаґо і зареєструвалися, крім головних урядовців — 386 делеґатів на Конвенцію УНСоюзу, що відбувається, як відомо, кожних чотири роки. З цієї нагоди зустрічаються часто після багатьох років делеґати з попередніх конвенцій та давні союзові діячі і приятелі. Чимало делеґатів з попередніх конвенцій — зокрема з-поміж давніх діячів-піонерів, уже є між тими 600 членами УНСоюзу, що продовж останніх чотирьох років відійшли у вічність, та яких 26-та Конвенція на самому початку своїх нарад вшанувала вставанням з місць і хвилиною мовчанки. Не тільки члени призначених Головним Екзекутивним Комітетом УНС Статутової і Верифікаційної Комісій, але й чимало делеґатів прибули до Шикаґо вже на кілька днів перед Конвенцією.

Конвенція почалася урочисто у понеділок 16 травня о год. 9-ій ранку відспіванням українського, американського і канадійського гимнів, молитвою, яку провів канцлер Шикаґівської української католицької Дієцезії о. монс. Володимир Паска та привітальним словом голови місцевого Конвенційного Комітету, заступника гол. предсідника УНСоюзу інж. Степана Куропася. Конвенцію формально відкрив головний предсідник УНСоюзу Йосип Лисогір вступним словом, текст якого надрукований поруч у цьому числі.

ПІД ЗНАКОМ КОНВЕНЦІЇ УНСОЮЗУ

Уже на кілька днів перед Конвенцією і зокрема на її передодні в неділю 15 травня ц.р. українське Шикаґо було — можна б сказати — всеціло під знаком Конвенції Українського Народного Союзу. Того дня, в неділю, в українських католицькому й православному катедральних храмах були відправлені Богослужби в намірені Конвенції та Панахиди за померлих членів Союзу. Всечесніші Отці під час проповідей згадували про Конвенцію, вітали делеґатів і учасників та призивали Божого благословенства. В обидвох церквах було вже багато делеґатів, що встигли прибути до Шикаґа. Після церковних відправ вони біля церков пізнавали й зустрічали своїх давніх приятелів і знайомих, з яких декого не бачили довгі роки.

Тим часом у конвенційному готелі відбувався, як звичайно, а може цим разом більше, ані ж звичайно, передконвенційний рух. Зустрічі, розмови, — надії і побоювання. В неділю, о год. 4-ій по полудні, в одній із заль готелю, відбулася спільна вечеря всіх головних урядовців, під час якої головний предсідник Йосип Лисогір висловив подяку і признання місцевому Конвенційному Комітетові за пророблену ним дотеперішню працю, яку коротко з'ясував заступник головного предсідника, інж. Степан Куропась.

ВЕЛИЧАВИЙ КОНЦЕРТ В ЧЕСТЬ ІВАНА ФРАНКА

У зв'язку з Конвенцією УНСоюзу Громадський Комітет Шикаґівської метрополії влаштував величаву Академію у 50-річчя з дня смерти Івана Франка. Академія відбулася в неділю 15 травня о год. 6-ій по полудні у тій самій великій залі готелю Шерман Гавз, в якій будуть відбуватися наради Конвенції УНСоюзу. Програму Академії започатковано відіграннням на фортепіяні українського й американського гимнів (проф. Ігор Білогруд), а відкрив Академію коротким вступним словом проф. Адам Антонович, вітаючи конвенційних делеґатів та місцевих громадян, які разом ущерть заповнили велику залю. Святочне слово про Івана Франка виголосили Юліян Е. Куляс англійською та проф. Роман Завадович українською мовами. Пані Рома Турянська з великою майстерністю продеклямувала уривки з поеми Івана Франка „Іван Вишенський". Справжньою атракцією програми був виступ 10-літнього пяніста-віртуоза Богдана Сперкача, який виконав твори Шопена, Бетговена та Косенка. У другій частині програми відомий співак Любо Мацюк виконав при фортепіяновому супроводі проф. Василя Шутя кілька пісень. Члени молодечих організацій ОДУМ, СУМА і Пласту під керівництвом Людмили Боровської віддеклямували поему „Каменярі". На закінчення мистецької програми виступив місцевий репрезентаційний хор „Сурма" під дириґентурою професора Івана Трухлого, виконавши чотири пісні; на закінчення хор виконав пісню про Український Народний Союз композиції Михайла Гайворонського до слів Степана Мусійчука. Головний предсідник УНСоюзу Йосип Лисогір, що його представив приявним інж. Степан Куропась, дякував організаторам свята та виконавцям програми, в якій, за його словами, виступали наймолодші і найстарші майстри музики і пісні. Закінчилась Академія відспіванням гимну „Не пора".

ПАНІ ЧІЯНҐ КАЙ-ШЕК НА КОНЦЕРТІ БАНДУРИСТІВ

У п'ятницю 13-го травня ц.р. ввечорі, як Шикаґо було вже під знаком Конвенції УНСоюзу, відбувся тут в залі місцевої опери концерт Капелі Бандуристів під дириґентурою Івана Задорожного. Не вважаючи на досить непригожий час та коротку організаційну підготову, публіка у переважній частині заповнила велику залю оперного театру. Бандуристи виконали майстерно цілу низку пісень-композицій Бортнянського, Леонтовича, Концевича, Ніщинського, Січинського, Китастого, Хоткевича, Лисенка, Потапенка та ін. Великою несподіванкою для всіх було, як під час концерту на естраду вийшла голова місцевого Відділу АБН пані Уляна Целевич та привітала приявну на концерті пані Чіянґ Кай-шек, дружину президента Китайської Національної Республіки, що сиділа в одній із балконових льож: у той момент скеровано в її сторону рефлектори. Вітаючи далеку гостю, пані Целевич водночас привітала приявного на концерті Владику Ярослава Ґабра, Отців Української Католицької і Православної Церков та приявних членів Головного Уряду УНСоюзу і делеґатів на Конвенцію. Пані Чіянґ Кай-шек, яка початково плянувала вислухати тільки кілька точок програми, так захопилась нею, що перебула до кінця концерту, переславши бандуристам великий кіш живих квітів.

СЛОВО ГОЛОВНОГО ПРЕДСІДНИКА УНС ЙОСИПА ЛИСОГОРА

Високодостойні Делеґатки й Делеґати,
Всечесніші Отці, Дорогі Гості
Вельмишановні Пані і Панове

Маю велику честь і приємність привітати Вас на 26-ій Звичайній Конвенції Українського Народного Союзу та офіціяльно проголосити її відкритою.

У додатку до формальної програми нарад, яку передбачає наш Статут, Шикаґівський Конвенційний Комітет приготовив цілий ряд цікавих подій, які повинні дуже уприємнити всім делеґатам та їх родинам і приятелям побут у цій осередньо-західній метрополії. При відповідному використовуванні часу, ми могли б взяти участь у всіх цих подіях, але ми, як делеґати, мусимо цей тиждень присвятити повним і вичерпним дебатам над тим, що впродовж минулих чотирьох років досягнено і чого не досягнено, мусимо серйозно застановитися над можливостями й напрямними дальшої акції в майбутньому та і, вкінці, винести рішення, які визначать наші цілі на найближчих чотири роки.

Наші наради повинні і будуть проходити під знаком нашого окремого зацікавлення добром нашого членства та цілями нашого Союзу, але ми — як і завжди — будемо найглибше заінтересовані й загальними справами нашої Громади та змаганнями наших поневолених братів. Часом могло б здаватися, що наші громади живуть в окремому для себе світі, в так званих ґеттах, але в дійсності вони є в кожному відношенні інтеґральною частиною активної сцени американського й канадійського життя. Ми знаємо, що українці йдуть уперед і здобувають щораз нові успіхи в професійному житті, в бизнесі, в політиці, на виховному полі. Їхні імена і їхня активність появляються все частіше в крайових і міжнародних повідомленнях та конференціях. Тому то й не диво, що така динамічна активність у минулих чотирьох роках призвела до драматичних змін у наших громадах . . . Головною подією, що майже цілковито опановувала сцену нашого життя в Америці, була справа пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашинґтоні. Цей пам'ятник, запропонований нашою конвенцією в 1958 році, став дійсністю в 1964-му році, але щойно після критичного змагання. Могутні опоненти із войовничим „Вашинґтон Пост" на чолі розпачливо намагалися знівечити наші пляни атаками на заслуги Шевченка для американських почестей, намагаючись тим самим дискредитувати перед американською публікою український нарід та його справу. Але, завдяки надзвичайно кооперативній акції всіх елементів у всіх американсько-українських громадах, нам пощастило рішально відбити цей виклик.

Проте, на цьому не закінчилися наші клопоти. На нову тактику рішилася Москва. Започаткувало її публічне звернення нібито діячів української культури із совєтської України в справі запрошення їх до участи в урочистостях відкриття пам'ятника. Цей крок викликав розбіжності опінії, але величезна більшість наших людей були проти цього запрошення. Проте, це Москви не знеохотило. Вкоротці зааранжовано відвідини так званих культурних груп туристів із совєтської України для зустрічей з їхніми „братами" в Америці і Канаді. Ці відвідини, з уваги на стаж відвідувачів, викликали гостру й емоційну реакцію, що створила деяке замішання, а то й огірчення. Все ж таки холодний розум переміг, а час поступово, але певно привертає знову здорову оцінку і розсудок. Політичним вершком того періоду в Америці було відкриття пам'ятника Шевченкові в Вашинґтоні, довершене колишнім президентом Айзенгавером у приявності приблизно стотисячної маси українців.

Політичні досягнення нашої Громади в Канаді були ще більш драматичні. Прем'єр Джан Діфенбейкер, який довершив відкриття пам'ятника Шевченкові в Вінніпеґу в 1961-му році, взяв участь у 7-му Конґресі Українців Каннади. Професор Павло Юзик був найменований досмертним сенатором Канади, долучуючись до сенатора Гнатишина в тій високій інституції. Поважна кількість послів українського походження в парляменті продовжували грати важливу ролю в урядовому житті Канади та вживати своїх впливів у користь боротьби за волю поневолених народів.

В Америці активна підтримка Дня Української Незалежности і Тижня Поневолених Націй збоку сенаторів, конґресменів та губернаторів стейтів і посадників міст є переконливим доказом продовжуваного поступу в дійсному розумінні української проблематики американськими державними провідниками. Ми, без сумніву, поступаємо вперед щодо політичної важливости і впливів.

Одна з найважливіших подій в новітній українській історії заіснувала в лютому 1963-го року, коли світ був зрушений, а Католицька Церква глибоко зворушена повідомленням про те, що митрополит Йосиф Сліпий був звільнений та прибув до Риму після 17 років ув'язнення в совєтських тюрмах та сибірських таборах каторжної праці. Його звільнення було наче чудесною відповіддю на гарячі молитви мільйонів вірних. Цілком природно, що його прибуття і приявність у Римі викликала найглибші національні почування та збільшила українські аспірації. Митрополит-мученик Йосиф Сліпий, тепер Карди-

(Закінчення на сторінці 2)

У Філядельфії відбудеться нарада в справі Фонду Катедри Українознавства

Філядельфія. — У п'ятницю 20 травня ц. р. відбудеться тут у Домі Української Молоді при 4949 Олд Йорк Ровд о год. 7:30 веч. нарада в справах Фонду Катедри Українознавства. В нараді візьмуть участь Управа ФКУ, Представництво ФКУ на Філядельфію, представники СУСТА, як також місцевих громадських організацій. Передбачена також участь громадян зацікавлених студіями українознавства на вищих школах ЗДА.

Джеміні 9 готовий до триденного лету

Астронавт Томаа Стеффорд

Астронавт Юджін А. Сернен

Кейп Кеннеді, Флорида. — У вівторок 17-го травня мають випустити Джеміні 9, який готовий до лету, якщо буде сприятлива погода на Флориді та якщо буде передбачена добра погода три дні пізніше, це значить 20-го травня в тому районі Атлантику, де має приземлюватися Джеміні 9 після лету довкола Землі. 17-го травня о год. 11-ій перед полуднем мають випустити ракету Аджена, з якою в космосі має зустрічатися аж три рази Джеміні 9, а о год. 12:39 має стартувати Джеміні 9. Перша зустріч має відбутися над Індійським океаном у вівторок 17-го травня, а друга і третя зустріч Джеміні 9 із ракетою Аджена заплящовані на четвер 19.го травня. Ці зустрічі з ракетою є найголовнішим завданням Джеміні 9, в якому полетять астронавти полковник летунства Томас П. Стеффорд і командор фльоти Юджін А. Сернен. Лікарі цікавляться більше тим, який буде стан здоров'я астронавта Сернена, який має дві години і 25 мінут мандрувати по космосі, залишивши кабіну Джеміні 9. Ця мандрівка по космосі має початися 21 годину після старту Джеміні 9, це значить перед 10 годиною перед полуднем за східнім літнім часом в середу 18-го травня. Дотеперішні „мандри" по космосі, як виявили американські і совєтські астронавти, є дуже трудним ділом. Чому воно так, лікарі цього добре не знають, бо серце астронавта, який проходжується по космосі, може приспішено бити з двох причин: із-за великої фізичної втоми в космосі, або зі звичайного зденервовання. Полковник Вайт мандрував по космосі, і його серце там билося 140 разів на мінуту, хоч на Землі воно билося на одну мінуту тільки 55 разів. Коли Вайт маневрував по космосі, щоб дістатися до кабіни, тоді число ударів серця виносило 160, а коли він мав труднощі з закриттям кабіни, то число ударів піднеслося до 180-ох. Треба пам'ятати, що астронавт Вайт мандрував по космосі тільки 20 мінут, а астронавт Сернен має бути поза кабіною дві і півгодини. Питання є, як довго людина зможе витримати, коли її серце робило б аж по 180 ударів на мінуту. Про це рішатиме астронавт Стеффорд, який по голосі астронавта Сернена пізнаватиме його втому під час перебування в космосі. Сернен буде звітувати Стеффордові про свої враження з побуту поза кабіною. Лікар астронавта Сернена д-р Чарлз А. Беррі турбується станом здоров'я цього астронавта в космосі, і він видав відповідні інструкції в цьому напрямі.

У ПІВДЕННОМУ В'ЄТНАМІ ЗНОВУ ЗАГОСТРИЛАСЬ ПОЛІТИЧНА СИТУАЦІЯ

Сайґон. — Політична ситуація у Південному В'єтнамі несподівано значно загострилась, коли в неділю 15 травня військове правправління тієї країни раптово перекинуло 1.000 вояків морської піхоти транспортними літаками на передмістя міста Дананґ і, у співпраці з танковими з'єднаннями, зайняло головну кватиру Першого армійського корпусу, цивільну й військову поліцію, радіостацію й усі інші більш пункти в місті. Дананґ і Гуе були центрами опозиції проти правління прем'єра Нґуєна Као Кі. В половині березня ц. р. гострий конфлікт між буддистським проводом та групою збунтованих проти центрального уряду генералів поладнано компромісом, що уряд Као Кі погодився перевести 15-го серпня ц. р., чи найпізніше вчасною осінню вибори й передати владу цивільному урядові. В минулому тижні атмосфера загострилась в наслідок заяви прем'єра Нґуєна Као Кі, що він задумує залишитись при владі ще рік, поки будуть переведені вибори не тільки до конституанти, але й до нормального парляменту. Данаґ і Гуе були столицями п'ятьох північно - західніх провінцій і центральний уряд втратив був контролю над ними. У Дананґу 150 опозиційних військовиків та поважний гурт буддистів і цивільних осіб, опозиційних до уряду, схоронились до центральної пагоди й заповіли, що будуть ставити збройний спротив державному війську, коли б воно хотіло зайняти пагоду. Посадник того міста д-р Нґуєн Ван Ман, що його прем'єр Нґуєн Као Кі назвав був зрадником, — зник. Командант Першого корпусу південно-в'єтнамської армії, генерал Тон Тат Тінг, схоронився спершу в помешканні американського ґенерала, але швидко потім втік до міста Гуе, де буддисти й опозиційні супроти центрального уряду війська заповіли збройний спротив. Речник буддистів заявив, що прем'єр Нґуєн Као Кі зробив „зрадницький крок і що країні погрожує громадянська війна. Американці займали в цій історії строгу невтральність. Американські чинники не зайняли супроти тієї події ніякого становища назверх, але президент Джансон наражувався в неділю з державним секретарем Діном Раском, секретарем оборони МекНамарою, амбасадором Генрі Кеботом Ладжом та ще кількома своїми дорадниками. Речник Державного Департаменту заявив, що американські чинники робитимуть всі заходи, щоб довести до порозуміння між розсвареними групами у Південному В'єтнамі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Статті підписані їх авторами, не мусять відповідати становищу редакції.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Косиґін в Африці

Поїздка совєтського прем'єра Косиґіна в Єгипет має на меті затіснити совєтсько-єгипетські зв'язки. Вже від якогось часу говорять про те, що уряд Єгипту дозволить совєтським кораблям забезпечуватися в єгипетських портах пальним. Дотепер вони з Середземного моря мусіли їздити по пальне до совєтських портів. Це не тільки невигідно з огляду на велику відстань, але й небажано, бо дорога йде через Дарданелли під бачним оком Туреччини, що є членом НАТО. Можливо також, що Косиґін намагатиметься відтягнути Нассера з табору невтралістів, щоб Москва в своїх політичних діях мала активну підтримку арабського світу. Це не легка справа, бо Нассер вважається провідником невтралістів, і на тій позиції він багато користає престижево і матеріяльно.

Проте, поїздка Косиґіна до Єгипту включає, мабуть, ширші перспективи. Вона — у пляні боротьби за впливи в Африці, і з цього погляду є важливою подією в міжнародній політиці. Африка вже від довшого часу є об'єктом заінтересування великих держав. Визвольні національні рухи на тому континенті світовий комунізм намагається використати для його скомунізування. Однак, тактичні розходження у великій мірі були спричинили роздор між Китаєм і Москвою. Засадничо намагання і китайських і совєтських комуністів ті самі: виелімінувати західні впливи на території Африки ,але обидві сторони прокладають до цієї цілі два різні шляхи. Китай обстоює революційні зриви, і його аґенти вже віддавна ведуть підривну акцію в Африці. В останніх місяцях ця китайська акція зазнала поразки, головно в Ґані, де внаслідок урядового перевороту повалено прокомуністичний режим і прогнано з країни китайських та совєтських дорадників.

Совєтська політика більш рафінована. СССР прийняв факт, що після другої світової війни країни світу переживають економічне піднесення, яке не сприяє комуністичній революції. В принципі совєтські комуністи не відкидають насильного перехоплення влади в капіталістичних, а тим більше відсталих країнах. Але вони вважають, що для цього треба відповідних обставин. У 1964 р., коли китайський прем'єр Чу Ен-лай говорив про „ідеальну революційну ситуацію" в Африці, московські комуністи сумнівалися в тому. Вони вважали, що комуністична інтервенція в Африці може заломити увесь комуністичний рух, бо молоді африканські, а також азійські країни найбільше заінтересовані своєю національною економікою.

Тож большевики прийняли іншу тактику. Щоб елімінувати впливи Заходу в африканських і азійських країнах, вони прийшли до них із допомогою. Ця зміна в тактиці большевиків нібито оправдується і вченням Леніна і тверезим поглядом на ситуацію. Генеральний секретар комуністичної партії Ніґерії, Тунжі Отежбей, заявив на 23-му з'їзді КПСС у Москві, що „Африка ще не дозріла до загальної революції".

Тож і місія Косиґіна в Єгипті не обмежується самим Єгиптом. Совєтський прем'єр, очевидно, має делікатне завдання: здобути в особі Нассера свідомого, чи несвідомого, союзника у далекойдучій політиці Москви, що з одного боку вдаряє по совєтському суперникові — Китаєві, а з другого організує підрив політики Заходу.

Вічна проблема молоді

Проблема „батьки-діти" існувала, мабуть, від заранья людськости, ще в патріярхальних часах, коли влада батьків у родині була всебічною, а діти, чи пак молодь, не мали голосу. Пригадаймо, наприклад, Атенську республіку, коли то Сократа засудили на смерть за те, що до нього горнулася молодь, яку він навчав „бунтарських ідей". У новітніх часах, коли заведено в різних країнах обов'язкову військову службу — юнаки, наражаючи в чужих краях своє життя на небезпеку, цікавилися суспільно-політичними справами і вимагали для себе більшої ролі у їх вирішуванні. Парляментарно-демократичний устрій дав це право молоді, допустивши її до участи у виборах. В державах з устроєм анахронічного абсолютизму молодь була рушійною революційною силою. Наполеон на 24-му році життя із славою якобінця став, після упадку Тульону, генералом; Робесп'єр і Дантон були чоловими фіґурами французької революції в 30-их роках свого життя; в царській Росії молодь брала активну участь в підпільно-революційному русі. Українська молодь вела завзяту боротьбу за український університет у Львові, українська молодь несла на своїх плечах визвольну революцію 1917-21 рр. У 20-30 рр. в Західній Україні вона включилась масово в підпільно-революційний рух проти польського правління.

Очевидно, що в умовинах такого тоталітарно-терористичного режиму, як гітлерівський і большевицький, молодь, включена в монопольну державну організацію під суворим доглядом політкомів, не всилі була виявляти свого власного обличчя. Проте зараз же, як тільки трохи терор послабшав, стає вона попереду в свободолюбній течії: це видно тепер в русі інтелектуалів у Совєтському Союзі. В останніх місяцях молоді люди стали рушійною політичною силою в Індонезії, де студентські демонстрації розвіяли міт про силу і мудрість диктатора - президента Сукарна, — в Еспанії, де студентські демонстрації примушують уряд демократизувати режим, — у Південному В'єтнамі, де студенти підтримали рух за передачу військового правління в руки цивільного.

Очевидно, що проблема молоді надзвичайно складна і різногранна. Особливо в теперішній атомовій добі, в умовинах загального неспокою та широкої прірви між великим добробутом і великою нуждою у містах Західньої Европи й Америки. Проблемою молоді займаються чинники безпеки, Церква, педагоги, соціологи, психологи. Існує вже ціла література на тему, чи вирішну ролю у формуванні духового обличчя молодої людини грають тільки батьківський дім і школа, чи загальна атмосфера з її різними невхопними „імпондерабіліями". Але люди, які бідкаються над явищем молодечої злочинности, захитання моралі і сучасних „бітників", забувають, що й у минулому існували „бітники", тільки в іншій формі, і що молоді злочинці також народжувались не з пустки, а з недоліків суспільного ладу, з поганих умовин мешкання, праці, медичної опіки, легковаження питань педагогії.

Несправедливим, неправильним і плитким підходом є генеральне засуджування молоді за її вибрики, брак дисципліни, брак терпеливости в усьому. Треба прислухатися до молоді, вдумуватися в її психіку, розуміти її. Треба орієнтуватися в тих різних чинниках, що впливають на молодь, і не треба генералізувати різних лихих вчинків молодих людей. Найбільшою прикметою і найбільшою силою молоді було і буде те, що вона — продукт молодости.

СЛОВО ГОЛОВНОГО ПРЕДСІДНИКА УНС ЙОСИПА ЛИСОГОРА

(Закінчення зі стор. 1-ої)

нал, був важливою особистістю на Другому Ватиканському Соборі, що зачався восени 1962-го року і що не тільки схвалив важливі зміни в Католицькій Церкві, але також відкрив нові можливості до згоди між католиками, православними та іншими віровизнаннями. Цей новий дух співпраці віддзеркалюється в кожній українській громаді в світі і напевно принесе невимовні духові й моральні користі для нашого народу.

Справа пам'ятника Тарасові Шевченкові, звільнення митрополита Сліпого і найменування його на патріярхорівного Верховного Архиєпископа Української Католицької Церкви та піднесення до гідности Кардинала, як і політичні успіхи доходили до сенсаційности в нашому щоденному житті. Але це ще не все, що діялося. В одній за одною в наших громадах з величезним розмахом збільшувалися і поліпшувалися фізичні устаткування, щоб перетворити наше життя в приємніше й більш продуктивне. Будовано або пляновано нові катедри, нові церкви, нові коледжі і школи, нові народні доми. У Філядельфії започатковано будову двох катедральних храмів, католицького і православного. Збудовано або започатковано будову нових церков коштом від 50,000 до понад мільйона долярів у кільканадцятьох наших громадах. Збудовано або поширено колеґії в Стемфорді в Коннектикат, в Вінніпеґу в Канаді, та у Факс Чейсі біля Філядельфії. Збудовано цілий ряд нових цілоденних парафіяльних шкіл. У багатьох місцевостях Америки і Канади від Атлантику до Пацифіку збудовано нові, часто люксусові народні доми і громадські осередки.

У більш залюднених районах наші організації, що охоплюють усі прошарки нашого життя, збільшили свої ряди. Організації таких професіоналістів, як лікарів, інженерів, правників, журналістів, виховників і артистів безпосередньо і більш активно включилися в наші громадські справи. Студентські громади й молодечі організації поширювали свою діяльність і невпинно змагали до сильнішої й повнішої участи молоді в громадському житті. На більшу скалю продовжували свою виховну і товариську активність наші жіночі організації. Кожна група була в поході. Вже почалися нарікання, що забагато діється в тому самому часі. Це могло бути правдою, але це також вказувало, що наше громадське життя більше урізноманітнюється, ускладнюється, ставить більші вимоги — іншими словами — зроблено загальний поступ на найширшому фронті.

Таке було загальне тло, на якому наш Союз — найбільша українська братерська організація в світі — виконував свою працю впродовж минулих чотирьох років. Могло б здаватися, що коли так багато діялося в наших громадах, Союз не повинен би мати більших труднощів у постійному збільшуванні свого членства. Але фактично, в деякому відношенні саме це й гальмувало нашу організаційну активність, що нам треба було так багато часу й енерґії віддавати додатковим справам. Проте, я особисто вважаю, що на довшу мету ми всі з цього тільки скористаємо, бо будуємо наше громадське життя на солідних основах, які допоможуть нам продовжувати нашу культуру і наші традиції та передати їх ґенерації, яка прийде по нас. Тим самим ми промощуємо Українському Народному Союзові шлях до ще більшого і ще світлішого майбутнього.

А тепер, заки приступимо до дальшого порядку нарад, ще вставанням з місць та хвилиною мовчанки віддаймо заслужену пошану шістсот тих наших членів, що відійшли від нас у звітовому часі, між ними й таких передових наших діячів, як світлої пам'яті редактори д-р Семен Демидчук і Степан Шумейко та головні радні Олена Штогрин і Богдан Мельник. Рівночасно вшануймо світлу пам'ять померлих в звітовому часі двох перших наших громадян, Президента З'єднаних Держав Америки Джана Фіцджеральда Кеннеді і Президента Української Народної Республіки в екзилі д-ра Степана Витвицького.

Папа таврує комуністичний уряд в Польщі за заборону його приїзду

Рим. Папа Павло VI заявив у минулу неділю 15 травня, що причини, чому польський комуністичний уряд спротивився його замірові відвідати Пальщу, „не були оправдані". Папа заявив, що він задумував поїхати до Польщі на „короткий час" виключно в релігійній місії для вшанування 1,000-ліття християнства у Польщі та „без ніяких інших інтенцій". Папа ствердив, що польський к о м у н істичний уряд заборонив його приїзд „у зв'язку з діями і становищем достойного кардинала Вишинського", але ця причина „не була оправдана". Папа промовляв до 4,000 польських прочан, що прибули до Риму з різних західніх країн на кінцеві церемонії у ході святкування 1,000-ліття християнства в Польщі. Як відомо, польський уряд Владислава Гомулки заявив, що приїзд Папи до Ченстохови „не є вказаним" та водночас значно обмежив видачу віз полякам з-поза Польщі, що хотіли поїхати на церковні святкування. Зокрема відмовлювано візи американським полякам. Безпосередньою причиною пересердя польської к о м у н істичної верхівки був лист кардинала Вишинського до західньо-німецького католицького духовенства з запрошенням прибути на ті церковні святкування та з закликами до взаємного прощення в ім'я християнських засад.

Д-р Михайло Кушнір

СИЛА І ВНУТРІШНІ СУПЕРЕЧНОСТІ КОМУНІЗМУ

I

Публіцисти, які розглядають проблеми комунізму, його впливи у вільній частині світу і методи боротьби проти них, не завжди вживають терміну „комунізм" однозначно: часто з цього поняття відокремлюють вони тільки деякі складники або докладно насвітлюють одні сторони комунізму в некорисць інших. Так постає образ комунізму переяскравлений у деяких своїх фраґментах і затьмарений мрякою недоговорень у інших. Такий підхід не досягає мети, бо хибне розпізнавання впливає неґативно на успішність протидіяння.

Сучасний комунізм є насправді зліпком доктрин, що їх залишили світові Маркс, Енгельс, Ленін і Сталін. Першим трьом він завдячує свою теоретичну підбудову, називану звичайно марксизмом - ленінізмом, Ленінові ж, а головно Сталінові — систему володіння і техніку експансії, що мають бути реалізацією доктринальних постулятів. Отже поняття комунізму містить в собі принаймні чотири складники: філософічну систему, що приймає як вихідну точку матеріялістичну концепцію світу; соціологічно-економічну теорію, що претендує на розкриття законів, які правлять життям суспільств; систему володіння і врешті — техніку революції. З черги кожний складник є знов таки зліпком суперечних ідей.

Діялектичний матеріялізм

Як не дивно, але з цих чотирьох головних складників комунізму значення і сила діяння філософічного складника найменш істотні. Матеріялізм, як поняття, не в'яжеться виключно з комунізмом, бо можна визнавати матеріялістичний погляд на світ і не бути комуністом. Щоправда, інтелектуальний вплив матеріялістичної філософії XIX стол. заникає в сучасному світі, і тільки комуністи судорожно її тримаються, добачаючи у ній, навіть в обличчі досягнень природничих наук, риси науковости. Але це не змінює засади. Вже Демокрит із Абдери намагався вияснити явища світу рухом невидних і незнищенних атомів.

Матеріялізм включений у філософічну систему комунізму щойно шляхом додання до нього прикметника „діялектичний", але тоді він втрачає всяку вартість, як філософічна теорія. Бо тяжко знайти теорію більш каламутну, незрозумілу й невідповідну до об'єктивної обсервації явищ пізнавального світу. Кажуть про діялектику Геґеля, що вона убгала філософію в глибини, куди вже жадне світло не проникає. Маркс, відкинувши з неї ідеалістичні первні, радше звульґаризував її, зовсім не роз'яснивши тої темряви, що в глибинах. Не тільки ляїк, але навіть жерці культу марксистської спадщини губляться в гущі вербалізму, властивого тій доктрині.

Нещодавно появилася в Совєтському Союзі у виданні Російської Академії Наук книжка про діялектичний матеріялізм, опрацьована гуртом авторів. У совєтській філософічній літературі вона викликала повінь суперечних оцінок. Коли їх читаємо, тяжко позбутися враження, що і автори і рецензенти, втаємничені в проблеми марксизму, в однаковій мірі блудять в якомусь уявному, нереальному світі.

Маркс не був філософом, він був економістом і соціологом. Діялектичний матеріялізм для нього потрібний, як точка виходу для теорії історичного матеріялізму, що є istотою марксизму. У тодішніх часах було звичаєм — як каже Пламенац („Німецький марксизм і російський комунізм", Ґрін і Ко., 1954 — одна з найліпших критичних аналіз марксизму - ленінізму, які появилися в останніх роках) — зв'язувати політичні теорії з генеральними філософічними поглядами автора; якщо б якась соціологічна теорія не відповідала тій вимозі, то вона могла б наразитися на закид поверховности.

Маркс підпав моді, але в нього зв'язок між діялектичним і історичним матеріялізмом лиш формальний. Історичний матеріялізм мав бути застосуванням засад діялектичного матеріялізму до одної кляси явищ — суспільних явищ. В суті речі, як каже Пламенац, він спочиває на діялектичному матеріялізмі не більше, як корабель на своєму відбитті у воді. Можна, відкидаючи навіть діялектичний матеріялізм, визнавати правдивість його соціологічного відгалуження. Що більше, немає безпосереднього зв'язку між історичним матеріялізмом, суттю якого є економічний детермінізм, і матеріялізмом взагалі.

Історичний матеріялізм

Отже, атракційність філософічного складника комунізму є майже ніякою, а обізнаність з ним, як можна підозрівати і як потверджують ті, що роками жили в „раю", навіть серед комуністичної еліти невелика. Марксизм завдячує свою популярність передусім теорії історичного матеріялізму. Цю популярність кладуть знічайно на рахунок претенсій цієї теорії „науково" вияснювати явища суспільного життя й устійнювати їх правильність. Узалежнюючи суспільні зміни від змін умовин продукції, історичний матеріялізм у своїй спрощеній формі може дійсно промовляти до умів людей, які прагнуть здобути дешевим коштом „знання" про скомпліковані явища, що їх ще не можна схопити в математичні формули. Що він не може встоятися перед глибокою критичною аналізою, це не змінює суті речі.

Але властиве джерело популярности історичного матеріялізму не лежить, як видається, в його науці про сили й відносини продукції, про боротьбу кляс, базу і надбудову; джерела цього треба шукати в його твердженнях про невідхильність змін існуючого суспільно-господарського ладу, в заклику до бурення суспільної дійсности і будови нового, мітичного світу.

Атракційність історичного матеріялізму не в його псевдонауковості, а в емоціональному діянні. „Дотепер філософи інтерпретували світ, каже Маркс, — ідеться про те, щоб його змінити". А хто не прагне змін? Хто не хоче „кращого"? Це гасло зміни приманює всіх покривджених, розчарованих, викинених поза дужки суспільного життя, всіх, хто заздрісно дивиться на привілеї, зв'язані з багатством і владою. Марксизм обіцяє їм кінець суспільних нерівностей, що більше — обдаровує їх історичним післанництвом і ґарантує остаточний тріюмф цього післанництва.

Отже, маємо справу не з розважною наукою, а з емоціональною поставою, яку не можна повалити розумовою арґументацією; навіть найпереконливіші логічні арґументи не остудять пристрасти. Дискусія з комуністом розбивається скорше чи пізніше об мур марксо-ленінської догматики, об заложення, що лежать поза сферою аналізи й сумніву.

(Далі буде)

ПОЛІТИЧНА ОСВІТА В НІМЕЧЧИНІ

(Студійна конференція на тему: Німеччина, Біла Русь, Україна)

Франкфурт. Від 17 до 23 квітня відбувалася в селі Фрідріхсдорфі біля Франкфурту над Майном студійна конференція з участю українських, білоруських та німецьких експертів. Промовці для цієї конференції були запрошені німецькою установою, що має назву: Студентська Просвіта.

Ця установа вже влаштовувала студійні конференції на теми: Німеччина й Польща; Німеччина чехи й словаки; Німеччина і Румунія; Німеччина та Югославія. Тепер прийшла черга до України і Білої Руси.

Від українців взяли участь у цій конференції такі особи: проф. Володимир Кубійович, що мав доповідь про політичну й економічну географію України і про людність нашої країни; проф. Панас Феденко, що говорив на тему: „Національне питання в царській Росії, за російського тимчасового уряду і в Совєтському Союзі"; Микола Лівицький, голова ВО УНРади, що мав доповідь про політику німецьких урядів щодо України в 20 ст.

Білоруський промовець, редактор тижневика в Мюнхені „Бацькавщина" — п. Вортнік — мав доповідь про політичні й економічні проблеми Білої Руси.

Під час студійної конференції була влаштована виставка нових видань в різних світових мовах (книжки, збірники, часописи), присвячених українській проблемі. Між учасниками студійної конференції в Фрідріхсдорфі були також українські студенти.

Зовсім зрозуміло, тема про національне питання викликала особливе зацікавлення між учасниками студійної конференції. Аджеж і досі по школах Німеччини, Франції, Англії та інших країн вчать за старою схемою „єдиної неділимої Росії" і уявляють собі, що там живе суцільна „російська нація".

Українські доповідачі в своїх науково уґрунтованих доповідях показали дійсне обличчя як царської імперії, так і Совєтського Союзу.

Бажано, щоб установа „Студентська Просвіта" видрукувала доповіді українських і білоруських промовців для поширення серед студентської молоді в Німеччині.

П. А.

„Повітрянокінна дивізія"

Одну з американських фронтових дивізій в Південному В'єтнамі названо в „Свободі": 1-ша Кавалерійська летунсько-рухома дивізія. В цьому помилки немає — її офіційна назва: 1st Air-mobile Cavalry Division. Одначе я пропоную уживати на означення тієї військової частини терміну: повітрянокінна дивізія. Це значно коротше і виразніше в нашій мові, чого й вимагає військове назовництво.

Крім того, в українській військовій термінології має першенство означення такого роду війська, замість „кавалерія" і „кавалерійський" — „кіннота" і „кінний". У Визвольній Війні так і називано: кінна дивізія, бриґада, кінний полк і кінна сотня. Подібно, такі терміни, як: „інфантерія", „інфантерійний", не ввійшли до активного словникового складу.

Безперечно, що означення „повітрянокінний" належить до мовних новотворів (неологізмів), так само, як і створення такого роду війська є великою новиною в історії віськовости. При устійнюванні цього нового виразу, як також і інших, в зв'язку з сучасним військознавством — я брав до уваги існуючі в нашій мові словотворчі правила.

Американці назвали популярно вояків повітрянокінної дивізії, можна сказати, навіть і поетично: skytroopers (troop — кінна сотня, ескадрон; trooper — вершник, кінноти́к). Подаю український відповідник цього — піднебесні вершники.

Навязуючи до традиції, дивізія найменована кінною (Cavalry), хоча, дослівно, не має ні одного коня-верхівця. Ця назва має свій сенс, хоч позірно виглядає на нелогічну. Згідно з вимогами модерної технічної доби, дивізія виступає до бою на гелікоптерах з повітря, послуговуючись при тому тактикою бою клясичної кінноти. Докладніше про це в моїй статті в „Свободі" з 18 вересня 1965 р. п. з. „Літаючі вершники".

Зенон Стефанів

Л. Д.

У СТОРІЧЧЯ НАРОДЖЕННЯ М. І. ТУГАН-БАРАНОВСЬКОГО

(2)

Аналіза праць Туган-Барановського від його першої статті про теорію граничної вартости і до останньої статті „Про кооперативний ідеал" показує, що він від початку був незалежним мислителем, який завжди йшов своїм власним шляхом у своїх економічних теоретичних побудовах і ніколи не був ортодоксальним марксистом. Все, що Туган-Барановський був хвилево прийняв від Маркса в галузі соціології (наприклад, теорію історичного матеріялізму та боротьбу суспільних кляс), він пізніше ревізував і відкидав. На думку доповідача, Туган-Барановський від ревізіонізму через неокантіянську філософію перейшов до кооперативного соціялізму. В своїх останніх працях він підносив волю понад усе, замість соціяльної рівности, як це робив перед тим. Кооперацію він вважав за найвищу форму суспільного укладу.

Проф. Коваль вважає, що Туган-Барановський був єдиним економістом у Російській імперії в модерному розумінні цього слова. Він перший познайомив Росію з австрійською школою граничної пожиточности і був першим економістом у світі, що дав синтезу теорії граничної вартости із теорією Рікардо. Його теорія економічних коньюнктур не тільки прийнята у західньому світі, але й вважається за найбільш наукову та модерну. Свою теорію зисків він довів, що капіталізм через плянування може жити вільним життям і не мусить умерти, підтверджуючи Марксові детерміністичні закони. Ця його теорія не тільки знайшла потвердження у західньому світі, але й совєтська економіка іде тепер за нею. Також Туган-Барановський дав надзвичайно оригінальну теорію розподілу, яку назвав соціяльною теорією і в якій ствердив, що, крім продуктивности робітника, рівень його заробітної платні також залежить від соціяльної сили робітників та продуцентів. В ділянці кооперації Туган - Барановський перший намагався пояснити кооперацію на базі економічної теорії.

Доповідач підкреслив, що Туган-Барановський був не тільки найвидатнішим і найбільшим теоретиком в Російській імперії, але й був першим, що змусив Західню Европу звернути увагу на слов'янську економічну думку. В останніх роках він цілком перейшов на українські незалежницькі позиції і обстоював відрив України від Росії.

„Довгі цикли в американській економіці" — доповідь М. Мельника, професора університету Огайо

Проф. Мельник ствердив, що багато важливих показників розвитку американської економіки від 1860 року і донині доміновані не тільки довгими хвилями, але також і короткими „трендами", і що може навіть краще студіювати економічні зміни з погляду коротких трендів, ніж з штандпункту реґулярних довгих хвиль. Концепція довгих хвиль суґерує існування автономних сил в економіці, які ті хвилі нібито роблять закономірним явищем. На думку доповідача, ще завчасно говорити про існування довгих хвиль, бо наявні статистичні дані не підтверджують їх існування.

Концепція коротких трендів є не менш цікавою, ніж концепція довгих хвиль. В одному моменті короткий тренд буває виміром відхилення від рівноваги. Це відхилення таке далекойдуче, що поворот до рівноваги не може бути досягнений протягом короткого циклу. В іншому випадку короткий тренд може бути визначений внутрішніми та зовнішніми довготривалими обставинами. Тут можна згадати, наприклад, довгі коливання в цінах, зростання і структуру населення (в тому і внутрішня та зовнішня міграція), довготривалий стан прибутків (як от ситуація у сільському господарстві перед першою світовою війною), порівняльні ціни імпортованих та експортованих товарів, надмір грошей в обігу (звичайно після війни), дуже важливі винаходи і т.д.

Евентуальне прийняття концепції коротких трендів, що її доповідач запропонував на останньому з'їзді Асоціяції Американських Статистиків, мало б також інші цікаві наслідки. Теорія довгих хвиль мусіла б а пріорі відкинути існування якогось реґулярного взаємовідношення між індексами цін і продукції. Концепція коротких трендів не вимагає такого „або-або" підходу. Наприклад, аналіза будівельної індустрії, проведена доповідачем, показує, що так звані реальні фактори часом сильніші за ціни. Так, у минулому у великих містах можна було зауважити, що коли житлове будівництво переривалось на довший час, то попит так зростав, що перекреслював усі протилежні тенденції. Саме тут концепція коротких трендів дозволяє такого роду винятки і тим не заперечує традиційного підходу до взаємовідношення між реальними цінами і індексами.

В заключенні проф. Мельник зазначив, що ідея коротких трендів має значну методологічну користь. Вона не тільки допоможе у яснішому устійненні тих факторів, що домінують короткий цикл, але також спричиниться до того, що різні порівняння будуть систематичніші і ближчі до дійсности. Згадати б тільки короткий тренд 1933-44 років, що його значно цікавіше студіювати, ніж якусь математичну криву, що намагається

(Закінчення на стор. 4-ій)

Іван Заяць

Виставка малярських праць Любослава Гуцалюка

Любослав Гуцалюк наскрізь маляр другої половини 20-го століття. Незвичайно інтересно слідкувати за розвоєм цього мистця. Його три творчі періоди ми описали в попередній статті про його імпровізацію. Пригадаємо коротко: перший період: період: посткубістичний — абстракційний, другий сріблистий, овіяний мрійливою меляхолією, де від півабстракту переходить до здефініюваної архітектури, третій бароковий з наворотом до природи, повний кольору. З'являються дерева, опісля квіти, натюрморти, але все пульсує життям. Як передбачено, тепер з'явилися перший раз люди, в його міських краєвидах!

Є незвичайно характеристичним, як індивідуальні переживання і ріст признання і добробуту впливають на характер його картин. В початках, коли за словами мистця „біда грала марша на усіх костях", картини були понурі, повні мелянхолії, де одначе віра у свої сили і природний оптимізм завжди находив промінчик сонця (наприклад чудова „Академія Наук в Парижі",) де на тлі темно-сірих хмар і ще темнішої сірої зловіщої Секвани блищить мов візія будучности копула Академії, або мрійливий „Дощевий берег Секвани", де через дощ і хмари пробивається промін ч и к світла. По успіхах в Ню Йорку і Парижі приходить третій період повний життя, краєвиди скупані в сонці, радість творення і життя б'є із кожного мазка, лінії крутяться, кольори оживають, тематика розширяється, появляться знову фантастичні замки овіяні сонцем, повні радости і вдоволення.

У своїх творах Гуцалюк послуговується вповні надбаннями азбуки і словника сучасного мистецтва, як щодо композицій, рисунку, грмонії кра ок, перспективи і техніки. Але він і знайшов свій власний стиль, і в якому не був би періоді, все його можна пізнати. Незвичайно цікаві перспективічні ефекти осягає цілком неортодоксійними заходами, або рисунковою технікою при цілковитій неґації ґрадуації кольорів предмету, що відступає, або при цілковитій неґації усіх принципів рисункової перспективи. Він осягає незвичайну глибину зрізничкованням і пов'язанням площ і грою холодно-теплих красок.

Перейшовши „штурм унд дранг" період — картини його набирають поважної статики, де незвича й н о простими здавалось і малими засобами осягає поважні ефекти. З різьби у губих верствах фарб переходить до більше софістикованих малярських ефектів. Його мазок став зрізничкований, яким віддає вірно текстуру зображеного моделя, чи то живого чи мертвого. Але мистецтво Гуцалюка не полягає лише на віртуозії техніки і композиції. Це вже лише засоби його експресії. Його мистецтво куди глибше, пливуче з глибини душі, він віддає настрої душі і настрої природи, він віддає смуток, радість, тінь, холод, сонце, вдоволення, спокій, рух, характер будівель і їхніх мешканців, майже усе вертикальними мазками шпахтулі, то широкими, то мов ниточка тоненькими, або кружками, мов маленькими кратерами і самоцвітами.

Він і майстер контрастів і протиставлень ідей і символіки. Доконує цього тепло зимними красками, (Синій Париж, число каталогу 16, Вітряки в Ля манш, чи погіднішими мазками.

Свої картини він студіює і компонує старанно і користується шкіцовник о м із своїх численних подорожей. Обдарований фотографічною пам'яттю, він відтворює бачені сцени в своюму маленькому ательє, і тому його картини можна подивляти із близька мов величезні мініятюри. Зокрема фантастично виглядають побільшені прозірки деталів кинені на екран. Щойно в тих побільшеннях видно кольосальну працю вложену в деталі. Пульсуюче життя картин він осягає сотками дрібних різнокольорових точок і мазків. Навіть у своїх абстрактах

Любослав Гуцалюк під час праці на Союзівці в літі 1965 р.

чи семіабстрактах, чи у своїх фантазіях (фантастичний краєвид число каталогу 7, де представлений мов фатаморгана фантастичний замок на весняній луці тисячами яркиx, але збалянсованих точок) він віддає життя і змушує неодного противника зревідувати своє упередження до абстрактного мистецтва.

Хотілося б звернути увагу глядачів відкритої 10 травня виставки на кілька картин, що репрезентують найновіші напрямки Гуцалюка:

Може найкращим образом є „Весна" (число каталогу 4). Промовляє до глядача просто дитячою наївністю. Але ця наївність високо продумана. Побудований на засадах композиції п'ятдесятих років цього століття (абстракти Ротка) образ поділений на 4 горизонтальні нерівні площі: бліде синє небо, ясна весняна трава, трохи темніша синя річка, і зелена з сильною домішкою охри трава. Перша і друга площа лучаться весняно блідими деревами на обрію з осцилюючим небом. Зливаються майже в одно друга, третя і четверта площі получені деревами, (що ростуть на четвертій площі) у весняному розцвіті. На верхній частині другої площі (трави) дві поземі групи домів в опадаючій лінії, одна група вище другої. Доми білі з помаранчево червоними дахами. Небо осцилює, гарна річка хвилює. Це все. Образ намальований з комплетною, свідомою неґацією рисункової перспективи. Дахи дальших і передніх хат однакові, дерева на першому пляні „малі", а все таки відчувається простір, групи домів „сидять" далеко на горбі, під горою. Площа трави, хоч майже одноманітна в тоні „лежить", а дерева на першому пляні виглядають великими. Ефект цей осягнув зрізничкуванням ширини мазка трави та доданням дискретних їх филь на річці, охрою на першому пляні і релятивно темною сіткою дерев. І хоч, за винятком дахівок немає на картині тіней, картина сяє соняшним світлом і передає радість ранньої весни.

Цілком на інших засадах побудована символічна картина „Вітряки в Ля Манш". Тут користується Гуцалюк клясичною трикутниковою побудовою збагаченою абстракційними композиціями - експериментами. За трикутниковим горизонтальним валом, лежить у долині місточко, яке випинається вгору рівнобічним трикутником, якого вершком є вітрак. Дахи місточка помаранчево червоні, дахи вітраків темно сірі. Від центрального вітрака розходяться вітраки трикутниками перспективи направо і наліво. Завершенням композиції є обрій, який поземаю лінією замикає два майже рівнорядні трикутники (зелена трава), що становлять тло міста. Прямокутник темносірого неба з поземими тяжкими хмарами, на тлі якого біліють вітраки, символізує немог важку працю вітряків для добра скупаного в соняшному світлі радісного (червоні дахи) міста. Символіку картини підчеркує церква на першому пляні: через молитву і працю до щастя.

Група 6 образів, становить новість у творчості Гуцалюка: Тут пораз перший з'являються люди, маса людей на міських базарах. В п'ятьох з тих картин розділяє Гуцалюк людей від розпечених сонцем будівель при помочі різного роду парасолів над крамами. Ці парасолі становлять інтеґральну часть композиції картини і служать як перехід зображення гарячі і холоду. По-мистецьки лучить тут Гуцалюк теплі фарби із холодними, зокрема перфекції у цьому осягає в картині „Піяцца дез Ерб, „Верона" (число каталогу 19), де люди різних, прерізних типів (одна дівчина типова українка) спокійно торгують у тіні дерев. Картина ця композиційно поділена горизонтально на дві нерівні площі, получені в одну цілість п'ятираменною ліхтарнею та парасолями. Цікавими композиційно є також „Ринок в Роеї (число каталогу 20) і ринок в Вероні (число 23). В картині „Ринок в Роеї темні парасолі параболічним сеґментом ділять картину діяґонально: на горі по правій стороні овіяні сонцем будівлі, під парасолями у тіні юрба людей, зображених переважно точками (техніка подібна як в картині „Фантастичний краєвид, число кат. 4). Картина ця характерна і тим, що у ній Гуцалюк уперше переважно уживає неломаних кольорів а також уперше лишає незамальовані часті полотна для осягнення ефектів фактури і коліру. — Картина „Ринок у Вероні") (ч. 23) побудована на горизонтальній гіперболі: Горішню частину виповнює тло ясних променів, вертикальних до лінії гіперболі, небо, що зображує жару. Долішню поверхню гіперболі виповнюють парасолі, що отінюють долішню частину і людей.

Середню частину виповнюють будівлі. Перспектива в останніх трьох картинах клясична. Представлен н я будівель в цих картинах по-мистецьке випрацьоване гідне новітнього Каналетто.

Вкінці треба би згадати про „Рю де Дюранс". Це — перша ластівка відмінного Гуцалюка, технічно і кольористично. Гуцалюк уживає тут плоскої техніки із широкими площами, осягає контрастів зіставлен н я м комплементарних кольорів. Картина відзначається великою безпосередн і с т ю, безпретенсіональністю, щирістю, радістю життя, благим спокоєм. Малими засобами багато сказано!

Поточна вистава, це 10 з черги індивідуальна виставка Гуцалюка. Слід відмітити, що Гуцалюк всюди підчеркує свою українську національність. Це йому не пошкодило дістатися до міжнародних каталогів мистців, в яких посвячено йому цілі сторінки з репродукціями його картин і його фотографії. Він поміщений в (1) Repertorium Artis, Livre l'Or des Beaux Arts, Une Encyclopedie des Arts (International Arts Guild, Monte Carlo); (2) International Directory of Arts, Editor Dr. Helmut Rauschenbusch, Deutsche Zentraldruckerei A. G., Berlin 1965; (3) Annuaire National des Beaux Arts, Eric Londres, Publication D. Thibaud, Paris XIII.

Ванкуверська громада вшановує пам'ять Тараса Шевченка

Українська громада Ванкуверу й околиці зібралася чисельно 27-го березня в авдиторії Українського Католицького Центру, щоб концертовою програмою, виконаною силами місцевого Відділу КУК та його складових організацій, вшанувати пам'ять Тараса Шевченка.

Концертова програма відзначалась різнородністю точок, з яких на перше місце слід поставити виступ мішаного хору при Українській Кат. Парохії св. Покрови, що розпочав концерт „Заповітом, а відтак під вмілою диригентурою о. Б. Слободи відспівав чотири композиції. Хор зарепрезентував себе високою гармонійною зіспіваністю, мелодійним вирівнанням окремих голосових партій та глибокою інтерпретацією відспіваних пісень. Цей хор дав ще один доказ, що він збереже на майбутнє свою славну традицію доброї, провідної вокальної групи на терені Ванкуверу і є в силі ширити красу нашої пісні не тільки серед української спільноти, але й перед англомовним світом. Неперевершена у своїй музичній культурі пані М. Російчук продемонструвала в сольоспіві „Плавай, плавай лебедонько" і „На вулиці не весело" широкий діяпазон вокального динамізму і мистець к и х легких переходів від сильного, високого злету до м'якого, чутливого спаду.

Дівочий квінтет студенток Альфа і Омеґа і цим разом полонив серця приявних, виконуючи дві пісні при фортепіяновім супроводі З.Андріяшина. Оркестра Ю. СУМ-у під вмілим проводом панни К. Ганущевської відіграла бездоганно „Реве та стогне" й „Україно моя" і своїм виступом дала доказ, що при систематичній і сталій вправі може добитися зразкових осягів.

Миле враження залишили в серцях приявних молоді декляматори В. Шевчук — СУМК і Ярема Ковальчук — Ю. СУМ, які ввели нас у чарівний світ духової поетичної спадщини безсмертного Кобзаря.

Сплітався з цілістю програми виступ танкової групи „Дніпро" під проводом п. С нника, що при високій здисциплінованості і граційності рухів виконав в'язанку народних танків.

Святочний реферат виголосив п. С. Солтис, який з'ясував значення поетичної творчости Тараса Шевченка.

В кінцевім слові голова місцевого Відділу КУК М. Татарнюк взивав приявних сповняти заповіти, що їх залишив нам Великий Поет, та зберігати ті духові і національно - політичні ідеали, за які він боровся ціле своє життя.

Цьогорічне Шевченківське Свято залишиться милим, незабутнім спомином у серцях приявних.

Я. Т.

Коговз, Н. Й.

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА В ПОКЛОНІ КОБЗАРЕВІ

Старанням та заходом місцевих організацій при співучасті парохіяльної школи 13-го березня в приміщенні Горожанського Клюбу влаштовано Святочний концерт в честь Тараса Шевченка. Програма свята була змістовна й вартісна. Приявні кожду точку грімко оплескували, а після імпрези з гарним враженням залишали залю.

Імпреза складалася з двох частин. Першу частину виповнили точки дітей парохіяльної школи. Свято започатковано американським гимном у виконанні шкільного хору під управою Сестер Василіянок. Цей хор при акордеоновому супроводі п. Ч. Чопека відспівав кілька пісень. Промови в англійській мові (Л. Поповський) і в українській (Л. Куфель) були бездоганно виголошені. Знаменним доповненням цієї частини програми були декламації: „На Шевченковій могилі" - Рома Цьолко, збірна деклямація „Поклін Тобі", а в англійській мові „Косар" — В. Стадник і „Голос України" — А. Бартика.

В підготовку цієї частини свята багато праці вложили виховниці парохіяльної школи Сестри Василіянки. Під їх наглядом та проводом діти з успіхом виконали всі приготовані точки. За це їм щира подяка.

В другій частині місцевий парох о. Николай Вояковський виголосив доповідь, яку приявні з увагою вислухали. В. Шандиба, впорядчиця Юного СУМА, продеклямувала поезію Т. Шевченка „Суботів". На закінчення церковний хор під управою п. Яр. Біласа, виконав добре підготовані дві пісні

Концерт закінчено відспіванням національного гимну.

Мгр. Юліян Бачинський

Ню Гейвен, Коннектикат

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ПЛАСТ-ПРИЯТУ

27 березня відбулися Загальні Збори Пластприяту. Зборами проводила президія в складі: д-р Михайло Снігурович — голова, і пані Віра Карпі — секретар. Звіт про діяльність управи зложила голова Наталія Цибрівська. В звітовому році переведено збірку на пластові табори в Німеччині. Зібрано 62 дол., які переслано до КПС в Ню Йорку. Пластприят зорганізував курс вишивання для пластунок, який веде пані Прися Витвицька. Теж зорганізовано курс кераміки для пластової молоді, яким керує пані Ніна Сметанюк.

Влаштовано теж дві вдатні імпрези. В травні 1965 р. був Чайний вечір, на якому почесним гостем була покійна вже тепер пані Т. Кошиць, дружина відомого композитора і диригента Олександра Кошиця. Друга імпреза відбулася в січні ц. р. — був це Вечір Колядок. Діточий хор проспівав під диригентурою п. П. Дрейда 5 колядок. Фортепіяновий супровід — проф. Ю. Цибрівський. Фінансова база Пластприяту, — це вкладки членів і прибуток з імпрез. Пластприят оплачує пластову домівку.

По дискусії над звітами уділено абсолюторію уступаючій управі та вибрано нову в такому складі: Наталка Цибрівська — голова, Г. Лобай — заступник голови, І. Телюк — секретар, П. Слюсаренко — касир, О. Маслянка — імпрезовий референт, Н. Сметанюк і О. Іскат — члени управи Контрольна Комісія: д-р Михайло Снігурович — голова, Л. Телюк і О. Лаврович, — члени.

М. Я.

КУТОК 100-ДОЛЯРОВОГО БЕНКЕТУ

Щедрість Метрополії

(ЛИСТА Ч. 2)

На заклик Метрополітального Громадського Комітету Допомоги Українському Університетові в Римі, громада великої Метрополії щедро відгукнулуся своїми масовими зголошеннями на Бенкет.

Бенкет відбудеться вже за три тижні — в неділю 5-го червня ц.р. в готелі Гільтон в Ню Йорку. Зголошені на бенкет платять по 100 дол. з правом участи подружньої пари (2 особи — чоловік з дружиною). Організації висилають делеґатів за вплатою 100 дол. від кожного представника.

Сьогодні подаємо дальший список зголошених на бенкет: д-р О. і К. Стрийський, П. і Н. Мельник, д-р В. і Г. Врецьона (4 Відділ СУА), С. і С. Савчук, Б. Галаган, В. і О. Роговський, І. Кефор, Р. і Г. Поритко, М. Тихловець (Від. УККА, Конн.), інж. Р. і Л. Баранський, д-р М. і Я. Зарицький, Ю. і М. Савчак, П. і А. Ікалович, д-р В. і М. Палідвор, І. Василишин (Самопоміч, Від. Н.Й.), О. Копистянський, І. і Е. Дідич, дир. Й. і О. Гірняк, д-р І. і Н. Соневицький, М. і Н. Клецор, Л. і С. Барицький, Головна Управа ООЧСУ — 2-ох делеґатів, д-р Р. і О. Мороз, З. Г., І. Джус, Д. Комаринська (Мар. Друж. Неп. Зач. Пр. Д.М.), д-р А. і Я. Гудзяк (Сиракюзи), М. і І. Бучак, Т. Корнійчук, Ю. і К. Василенюк, інж. М. Ільків (Т-во Інж., Від. Н.Й.), І. і О. Макар (41 Від. ООЧСУ), Я. і Т. Гайвас, І. і С. Луків, проф. М. і І. Завицький, Т. і К. Кордуба, д-р Я. і Д. Миндюк, П. Дорожинський, М. і Ф. Гузар, д-р Я. і С. Рожанковський, О. Рак (Окр. Рада Від-ів СУА, Н.Й.), О. і Л. Слоневський, В. і З. Никифорук, д-р І. і Р. Чолгай, В. Білик (Від. УКК-Джерзі Сити), І. Микитюк (т. Самопоміч, Джерзі Сити), М. Голубець (Провидіння, Від. 169, Дж. С.), М. і Д. Белендюк, Я. і А. Плескун, д-р О. і І. Любчак, П. Лахоцький (Укр Нар. Дім — Дж. С.), Л. Футала, (Гол. Упр. СУМА), Ю. Добош (Мар. Друж. Пань - Нюарк), о. А. і Я. Кучма, А. Хома (Пласт - Прият - Нюарк), інж. Т. і А. Зазуля, Е. і З. Корчинський, ф-ма Роман Парселс Сервіс, Г. Білик (71 Від. СУА, Дж. С.), мгр. В. Мизак, д-р Р. і О. Гуглевич, І. Хомин (Хор св. Юра, Н.Й.), інж. Б. Чайківський (Пролог), д-р М. і Л. Прокоп, Г. Бакуменко (ОПВБУ), К. Шебунчак, д-р Р. і М. Борковський, Т. і С. Лешко, В. Бакад, В. і В. Сушків, інж. В. і Г. Хамула, д-р М. і І. Цегельський, М. Ганущак (Ф.К. Кооп. „Самопоміч", Н.Й.), В. Костик (2-Від. ООЧСУ, Н.Й.), п-во С. і А. Секрета, співвласник ф-ми Роман Парселс, жертвували $100 без участи в бенкеті. За професіями найбільше зголошень на сьогодні вплинуло від українського купецтва Метрополії.

Крім зголошених п. К. Ліщинський, купець з Н.Й., жертвував 100 дол. на Університет — без участи в бенкеті.

Число зголошених на бенкет доходить до 200 осіб. Ще немає між ними Вашого прізвища. Просимо голоситися в членів Комітету, або через Вашу організацію. Поспіх із зголошеннями улегшить працю Комітету в його зобов'язаннях та дальших задумах. Хто черговий

КОМІТЕТ

Повідомлення

ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПЕДАГОГІВ КАНАДИ

Головна Управа Об'єднання Українських Педагогів Канади подає до відома, що під сучасну пору Комісії для виготовлення проєкту Української Виховної Системи патронують такі установи: Об'єднання ОУПК-член К.У. Канади, Шкільна Рада УККАмерики, Світова Федерація Українських Жіночих Організацій і Українська Центральна Шкільна Рада Австралії.

Президія Комісії УВС повідомляє, що Рада Дошкілля створена при названій комісії в травні 1965 р. в Торонті, під час сесії для справ українського дошкілля, до якої увійшли представники українських крайових громадських централь уконституувалася так: голова — К. Паліїв, Торонто, заступник голови — мґр. І. Пеленська, Філядельфія, секретар — М. Мельник, Торонто.

Представники країв:

Австралія — п-ні О. Фітьо, Маклід,
Англія — п-ні У. Андрусенко, Лестер,
Канада — п-ні М. Завадівська, Торонто,
Німеччина — п-ні О. Яримович, Мюнхен,
ЗДА — п-ні мґр. І. Пеленська, Філядельфія.

За Президію Комісії УВС:

З. Зелений
голова
К. Паліїв
секретар

Український Клюб при університеті в Медісоні, Висконсин

Восени 1965 року заснувався при університеті в Медісоні, Висконсин, Український Клюб, себто гурток студентів української національности та їхніх прихильників, які спеціялізуються головним чином у знанні слов'янських мов і літератур, а також аспірантів і кандидатів на одержання наукових ступнів магістра чи доктора славістики.

Головою Українського Клюбу є Роман Савчак із Клівленду, а секретарем Тома Гірник із Балтимору, крім них до управи належить студент Василь Стефанюк із Клівленду.

Членами Українського Клюбу є також деякі неукраїнці, а саме студент п. Марфі з дружиною п-нею Марісю з Гірняків і п-на Каролина Карбоне з Дітройту, кандидатка на звання доктора славістики.

Опікуном Українського Клюбу є професор університету д-р Р. В. Сіменс.

Заіснував і розвивається наш Український Клюб завдяки моральній і матеріяльній підтримці двох місцевих лікарів-меценатів: д-ра С. Дудяка і д-ра І. Галярника. Підтримка цих обидвох добродіїв є моральним стимулом і спонукою до існування й живої інформативної діяльности Українського Клюбу, який має ширити відомості про літературу та культуру України.

В п'ятницю 11-го лютого 1966 року о 8-ій годині ввечері відбувся на сцені університету перший Український Вечір, присвячений українській пісні та українським танцям. Слов'янський хор при Славістичному Відділі університету відспівав пісню „Не забудь юних днів" Григора Вірйовки до слів І. Франка, а запрошений із Шикаґа молодий танцювальний гурток під кермою п. Ігоря Скубяка зазнайомив численно зібрану університетську публіку з українськими національними танцями.

Внедовзі плянує Український Клюб улаштувати виставку українського мистецтва та кераміки.

І. С.

У СТОРІЧЧЯ НАРОДЖЕННЯ М. І. ТУГАН-БАРАНОВСЬКОГО

(Закінчення зі стор. 2-ої)

вирівняти найбільшу в історії економічну кризу.

„Місце теорії вартости М. І. Туган-Барановського в історії економічної думки" — доповідь В. Голубничого, професора Нюйоркського міського університету

Проф. Голубничий вважає, що теорія вартости не належить до найважливішого доробку М. І. Туган-Барановського, але вона важлива тим, що саме з неї він почав свою наукову діяльність і одразу спромігся зробити свій оригінальний внесок до цієї ділянки. 1890 року, в своїй першій друкованій праці, Туган-Барановський запропонував синтезу суб'єктивної і клясичної (рікардіянської) трудової теорії вартости. Він висунув твердження, що суб'єктивні оцінки, а тому й ціни є прямопропорційними до прямих затрат коштів у виробництві, тобто до об'єктивних трудових вартостей. Перед ним ніхто не пропонував такої синтетичної теорії вартости. На думку доповідача, одночасний з виступом Туган-Барановського виступ А. Маршалла в Англії не пропонував такої точної синтези.

Після Туган-Барановського, протягом 1895-1920 років з подібними синтетичними теоріями виступили німецькі і російські економісти: Г. Дітцель, Р. Ліфманн, Ф. Оппенгаймер, П. Маслов, В. Дмітрієв, А. Чупров та ін. Математичну ілюстрацію логічности теорії вартости Туган-Барановського в 1905 році дав київський економіст Н. Столяров. У наш час до синтетичної теорії вартости схиляються деякі совєтські марксисти (А. Конюс, В. Новожилов, В. Немчинов), а також такі марксисти-ревізіоністи, як Лейф Йогансен у Норвегії та Нобуло Окісіо в Японії.

Доповідач підкреслив, що Туган-Барановський ніколи не визнавав марксистської теорії вартости. Короткий час він утотожнював її з рікардіянською, а далі, коли зрозумів різницю, відкинув цілком. Отже Туган-Барановського не можна вважати марксистським економістом навіть і на початку його діяльности, бо від самого початку він відкинув Марксову теорію додаткової вартости.

В критиці Марксової теорії вартости Туган-Барановський теж був першим, попередивши критику німця Л. фон Борткевіча. З суб'єктивною теорією вартости Туган-Барановський пропонував об'єднати об'єктивну теорію Д. Рікардо, а не Маркса.

До виступу Туган-Барановського економічна наука в Російській імперії відставала від Заходу не менше як на 20 років. Він перший познайомив російських економістів з суб'єктивною теорією вартости австрійців, а почасти й англійців. Але в свою чергу Туган-Барановський не був ознайомлений з суб'єктивними теоріями вартости своїх сучасників — Ф. Еджворта, І. Фішера, В. Парето й інших, які розвинули методу кривих індиферентности, тоді як Туган-Барановський все ще вірив у можливість прямого вимірювання суб'єктивних оцінок. Західні суб'єктивні теорії вартости розвинулися до наших днів шляхом, проложеним Еджвотом та іншими, а не шляхами австрійської школи.

(Кінець)

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

АЛЕКСАНДЕР ЦИЦИК, член 316 відділу УНС — Т-ва „Український Народний Дім" в Рочестері помер 7-го квітня 1966 р. Покійний був активним членом Т-ва довгі літа, учащав завсіди на збори Т-ва і брав активну участь в усіх товариських підприємствах. Помер по короткій недузі на 80 році життя. Полишив хвору жену Марію і синів Мирослава і Володимира.
Вічна Йому Пам'ять!

ТЕОДОР ПЛЕКАН, довголітній член - фундатор Т-ва „Український Народний Дім" 316 відділ УНС в Рочестері помер 2 травня 1966 р. Покійний народжений 1894 р. в селі Жовчів, Рогатинського повіту, приїхав молодим хлопцем в Америку і вже 1915 р. будучи 21-літним вступив в члени УНСоюзу. Інтересувався товариськими справами до кінця свого життя, будучи активним членом Т-ва. Помер нагло по короткій недузі і полишив в смутку жену, сина і доньку, брата в Канаді та багато приятелів і друзів.
Вічна Йому Пам'ять!
Управа Т-ва

ГНАТ РОМАНІВ, довголітній член Т-ва „Згода" — Відд. 210 УНС в Бронксі, Н. Й. помер 30 квітня 1966 р. на 85 році життя. Покійний родився 1881 р. в Миколаєві, повіт Бібрка. До Союзу вступив 1910 р. Полишив в смутку дружину Анну, сина Теодора з невісткою і дочку Таню з мужем, 3 внуки і 2 правнуків. Похорон відбувся 4-го травня з похоронного заведення до церкви св. Покрови на Бронксі, а відтак на цвинтар Ст. Раймодс в Бронксі при участі членів відділу і родини.
Вічна Йому Пам'ять!
І. Франко, секр.

ТЕОДОР БОРИК, довголітній член Бр. св. Арх. Михаїла, Відд. 211 в Стейплетон, Н. Й. помер у 73 році життя дня 24 квітня 1966 р. Покійний походив зі села Зарваниця, повіт Золочів, Галичина. До Союзу вступив 1916 року. Покійний полишив 2 синів, 5 дочок, 12 внуків і 2 правнуків. Похорон відбувся 27 квітня 1966 р. з похоронного заведення на цвинтар Океан Вю Семетері, Стейтен Айленд, Н. Й. при участи родини, знайомих і членів Відділу.
Вічна Йому Пам'ять!
Теодор Соколовський секр.

ТЕОДОР ҐЕРА, член Бр. св. Юрія — Відд. 379 УНС, помер 19 квітня 1966 р. Походив зі села Черниляк, повіт Яворів. Полишив в смутку дружину Анастазію, 2 дочки Євгенію і Софію і сина Романа. Похорон відбувся 23 квітня 1966 р. з похоронного заведення до катедри св. о. Николая, а відтак на цвинтар св. о. Николая при Гіґенс і Деслейн.
Вічна Йому Пам'ять!
Михайло Семків, секр.

СТЕФАН БАБЯК, член 20-го Відділу „Згода" УНСоюзу, Гемтремк, Мішіґан, Упокоївся 8 квітня 1966 р., проживши 72 роки. Полишив в смутку жену Палагію, та троїх дітей, синів Михайла і Івана та дочку Тересу. Похорон відправлено 11-го квітня 1966 року з похоронного заведення до Церкви св. Йосафата, при участи родини та членів відділу.
Вічна Йому Пам'ять!

АНАСТАЗІЯ ВАСИЛЮК, членка 20-го Відд. „Згода" УНСоюзу в Гемтремк, Мішіґан упокоїлась 12-го квітня 1966 р., проживши 72 роки. Полишила в смутку мужа Романа, 2 сестри в краю, 4 дочки Анна, Ева, Катерина, Марія і сина Івана та 7 внуків. Похорон відправлено 15-го квітня 1966 року із похор. заведення до Церкви Пр. Діви Марії, при участи родини, членів відд. та знайомих на цвинтар.
Вічна Їй Пам'ять!
А. Триш, секр.

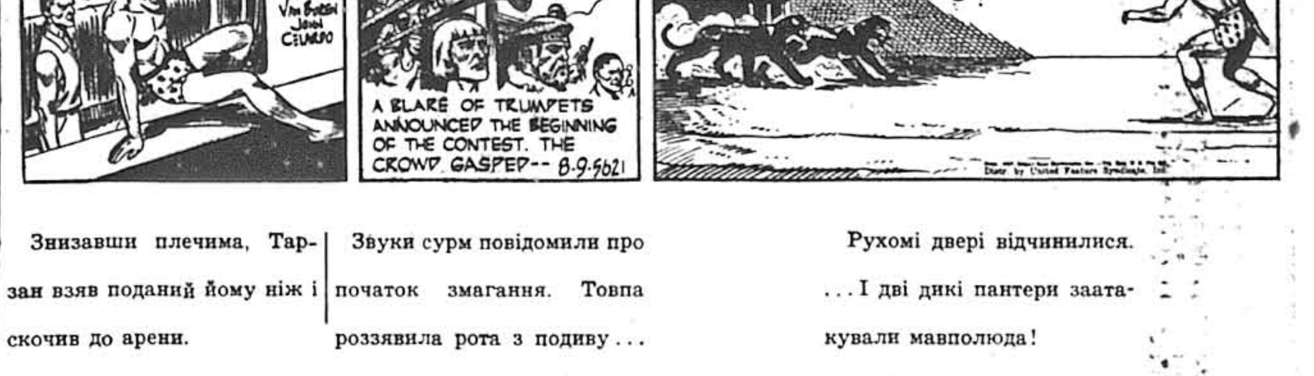
ПАРАСКА ЛИСЕНКО, членка Бр. св. о. Николая — Відд. 278 УНС Ембридж, Па., померла 8 квітня 1966 на 76 році життя. Походила з села Бистре. Полишила дві доньки, три сини і сім внуків.
Вічна Їй Пам'ять!
Подав Мих. Фук

ВАСИЛЬ КОСТРУБА, член Тов. ім. Т. Шевченка — Відд. 156 УНС в Честер Па. помер 21 березня 1966 наглою смертю на удар серця. Покійний приїхав до Америки 1951 року і зараз вступив до Союзу. Походив з села Беремівці, повіт Зборів, Західна Україна, мав 55 років. Полишив у смутку молоду дружину Софію і три сини, всі є членами УНСоюзу. Похорон відбувся з Української Католицької Церкви. Нехай з Богом спочиває в американській землі.
Вічна Йому Пам'ять!
Василь Новак, секр.

ЕВДОКІЯ РОМАНЮК, членкиня331-го Відділу УНСоюзу в Мілвіл, Н. Дж. померла 12-го квітня 1966 р. на 71-му році життя. Покійна родилась в селі Пядики, повіт Коломия, Україна. Полишила в смутку мужа, 2 дочки і 6 синів і внуки. Похорон відбувся з церкви св. Николая. Похована на Українськім цвинтарі при Кормел дорозі, при участі родини, приятелів і членів Відділу.
Вічна Їй Пам'ять!
А. Романюк, секр.

МИКИТА ДРЕВКО, член 301 Відділу УНСоюзу ім. Дм. Вітовського в Шикаґо, Ілл. відійшов у вічність 21 березня 1966 р. проживши 71 років. Покійний народився на Україні 22 липня 1895 року. Приїхавши до Америки включився в Союзове життя. Похорон відбувся 25-го березня з похоронного заведення до катедри св. Володимира а звідси на кладовище в Елмвуд Парк. В похоронах взяло участь багато приятелів, земляків та членів Відділу.
Вічна Йому Пам'ять!
Управа Відділу.

ТАРЗАН Ч. 5621. Перед не безпекою!

Знизавши плечима, Тарзан взяв поданий йому ніж і скочив до арени.

Звуки сурм повідомили про початок змагання. Товпа роззявила рота з подиву...

Рухомі двері відчинилися. ...І дві дикі пантери заатакували мавполюда!